

Maurice
de Hond
peilt de
opinies

Maurice de
Hond: 'door on-
derzoek te doen,
maak je al een
keus'

PAROOLFOTO
WUBBO DE JONG

'Het volk beslist, dat is de bedoeling'

door Gijs de Swarte

"Ik ben al zo'n negen en een half jaar elke maand in VARA's 'Rooie Haan', daarin registreer ik alleen de kiezersbewegingen. In 'Achter het Nieuws' geef ik tot de komende verkiezingen elke week een analyse van het stemgedrag, en in 'Bij Koos' doe ik samen met Koos zo'n drie keer per maand het 'Hollands Kwartiertje', waarin politici op bekendheid met de standpunten van de kiezers worden getest.

"Het proces van beslissen wordt door alles en nog wat beïnvloed. De ontwikkeling van het kiezersgedrag, die ik op radio en televisie bespreek, is een deel van de informatie op grond waarvan men keuzen maakt. Natuurlijk beïnvloedt het feit dat men bijna wekelijks kan zien hoe populair een partij is, het stemgedrag wel enigszins, maar de vraag blijft hoe? Je kan op een partij stemmen omdat er kiezers weggaan, en je kan op een partij stemmen omdat het juist heel goed gaat.

"Men neemt in ieder geval niet direct hevige beslissingen als gevolg van wat ik voorspel, anders zou onze voorspelling bij de verkiezingen steeds ver naast de uitkomst zijn. Maar wanneer men zich laat beïnvloeden door wat ik vertel, wat dan nog? Dat kiezers van te voren een kijk hebben op de verkiezingsuitslag zorgt er alleen maar voor dat ze nog beter geïnformeerd een keuze maken.

"Ik heb verschillende malen op televisie gezegd dat de PvdA met Kok een beter verkiezingsresultaat zou kunnen behalen dan met Den Uyl. Ons onderzoek heeft onlangs uitgezeten dat de kiezers van het CDA, van de VVD én van de PvdA daar ook zo over denken. Door dat onderzoek te doen, maak je al een keus. Als je de vraag niet stelt, dan is er ook niemand die er van gehoord heeft, zou je kunnen zeggen. Zeker, een heleboel mensen zullen nadat ik in 'Achter het Nieuws' de cijfers wereldkundig maakte, ook bedenken dat Den Uyl misschien beter vervangen kan worden. Maar iedereen

Twee maanden lang roept hij op radio en t.v. dat Den Uyl uit electorale overwegingen beter door Kok vervangen kan worden. Daarna laat hij de medewerkers van zijn onderzoeksbureau telefonisch nagaan wie er meer vertrouwen geniet: Kok of Den Uyl? Resultaat: 23 procent van de mogelijke PVDA-kiezers wil Den Uyl als lijsttrekker, 53 procent heeft een voorkeur voor Kok. Maurice de Hond over *selffulfilling prophesy*, de invloed en de betrouwbaarheid van het marktonderzoek op televisie.

die zijn ogen en oren goed de kost geeft, weet dat het onderwerp al een tijd onder de mensen leeft. Wij veroorzaken de discussie niet.

"De PvdA moet een recorduitslag halen bij de komende verkiezingen. Dus moet ze kiezers aantrekken die nog nooit op de PvdA gestemd hebben. Dat moeten vooral CDA-stemmers zijn, die het onder het huidige

kabinet economisch slechter hebben dan daarvoor. Dat zijn mensen die jarenlang Den Uyl als De Tegenstander hebben gezien. Als er een ander zou zitten, zou het voor die mensen makkelijker zijn de overstap te maken. Dat zijn nuchtere feiten.

"Dat ik het ook nog eens op televisie zeg, is niet van groot belang, denk ik. Ik heb altijd het idee dat de invloed van de opiniepeilingen op de kiezers overschat wordt. Eerder denk ik dat men er in de partijen rekening mee houdt. Politici refereren ook regelmatig aan wat ik gezegd heb. Nee, ik beschouw mezelf niet als een soort extra politieke macht. Ik heb wel het gevoel dat het zich in die richting zou kunnen ontwikkelen, maar ik zou dat niet op prijs stellen.

"In België hebben de Christen Democraten en de Liberalen wel bedacht dat er dertig dagen voor de

verkiezing geen opiniepeilingen openbaar mogen worden gemaakt. Voornamelijk omdat ze bang zijn dat bepaalde onderzoeksbureaus voor het karretje van de oppositie zouden worden gespannen. Daarnaast dachten ze dat mensen keuzes zouden maken op verkeerde gronden wanneer ze de uitkomsten van de opiniepeilingen kenden. Ik vind dat belachelijk, het gaat mijns inziens voorbij aan de vrijheid van meningsuiting. Daarbij komt dat er zoveel in verkiezingscampagnes gezegd en gedaan wordt wat tot gevolg kan hebben dat men kiest op basis van verkeerde informatie, dus waarom alleen over de opiniepeilingen zeuren? En dan nog het feit dat de politici zelf wel beschikking bleven houden over de peilinguitslagen."

"Het volk beslist, dat is de bedoeling. Ik vind het heel goed dat, via de peilingen op de televisie, veel frequenter dan vroeger een indruk wordt gegeven van wat de Nederlanders willen. Maar dat betekent niet dat het volk door middel van peilingen beslissingen zou moeten kunnen nemen. Dat zou een raar soort televisiedemocratie tot gevolg hebben. Een groot aantal zaken waarover in de Kamer gestemd moet worden, vereist tenslotte specialisti-

sche analyse. Je kan je als kiezer je niet overal in verdiepen, en dus zou je bij de meeste beslissingen moeten afgaan op de uitleg van een leider. Dat zou helemaal tot gevolg hebben dat de beste televisiepersoonlijkheid de meeste stemmen wint.

"Wanneer je dagelijks onderzoek doet naar de opinie, krijg je natuurlijk een aardig inzicht in wat de zwijgende meerderheid weet. De politieke materie is te complex in de meeste gevallen, dus de uitstraling, de integriteit van een politicus die zijn belangrijk. Men kiest iemand vaak niet zozeer op grond van z'n politieke daden maar eerder op grond van overwegingen als: 'Ik denk dat hij betrouwbaar en capabel is, en dat hij zijn best zal doen'. "Over de inpoldering van de Markterwaard hebben ze in de jaren zeventig in Utrecht Van Thijn een keer Wiegels uitspraken laten doen, en andersom. De VVD'ers kozen ongeacht de uitspraken voor Wiegel, de PvdA-stemmers waren het volledig met de mening van Wiegel eens, wanneer die mening maar door Van Thijn werd gebracht.

"Het is niet zo dat men tegenover de onderzoekers van mijn bureau geen rechtse uitspraken zou durven doen, omdat ik als links bekend sta. Daarvoor is de relatie Interview-De Hond niet bekend genoeg. Ik heb

ook niet meer het idee dat mijn verbintenis met een rooie omroep nu nog vragen doet rijzen over mijn integriteit. In het begin lag dat anders. Toen werd er door menigeen gedacht; het is een stunt van de VARA om door middel van dat onderzoek langzamerhand de PvdA in een gunstige richting te manoeuvreren.

"Toen wij begonnen in de Rooie Haan, in het vierde jaar van het kabinet-Den Uyl, stond de PvdA veel lager dan iedereen verwachtte. De VVD en PvdA waren ongeveer evengroot bij de eerste peiling. Ik kwam aan twee kanten onder vuur. Den Uyl dacht dat hij veel hoger stond. Wiegel beschouwde het als een truc om kiezers te winnen. Hij wilde ook niet juichen over het feit dat hij even groot was als de PvdA, want hij bedacht dat hij dan nooit meer zou kunnen zeggen dat mijn uitslagen niet juist zijn. Maar voor ons is een verkiezingsuitslag die klopt met de prognose natuurlijk het sterkste argument.

"Wij leveren ook informatie aan bij voorbeeld het CDA en D'66. Op de lange termijn erkennen ze de integriteit van de het onderzoek, ongeacht de omroep waarvoor je werkt. Dat is het mooie van onze samenwerking."